Φιλία με τη φύση (Σεβ. Μητροπ. Μεσογαίας και Λαυρεωτικής Νικόλαος Χατζηνικολάου)

Categories : ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Date : 1 Σεπτεμβρίου, 2008

Με αφορμή την σημερινή ημέρα (1 Σεπ.), ημέρα προσευχής υπέρ του φυσικού περιβάλλοντος, αναδημοσιεύουμε το παρόν κείμενο.

Έχουν περάσει αρκετές μέρες στο ερημητήριό μου. Έχω καιρό να συναντήσω άνθρωπο, να μιλήσω, να ανταλλάξω ένα χαιρετισμό. Τι υποβλητική που είναι αυτή η ησυχία! Μοναδική συντροφιά ο παφλασμός των κυμάτων, το σφύριγμα του αέρα, το κελάηδημα των πουλιών, οι σταγόνες της βροχής. Τίποτε άλλο. Εδώ είναι εύκολο να απορρίψεις τον πολιτισμό μας - αυτό το παχύ κατασκεύασμα που στην ουσία φανερώνει διαρκώς και ποικιλότροπα την ασχήμια του ανθρώπινου εγώ. Εδώ, επειδή λίγα ακούς, πολλά βλέπεις. Επειδή λίγα πληροφορείσαι, πολλά μαθαίνεις. Η φυσική ασυμμετρία σου διδάσκει την αρμονία, το κάλλος, την ισορροπία. Μέριμνα καμία. Παρηγοριά, οι αναμνήσεις και φυσικά οι αναζητήσεις, η δίψα για τον Θεό. Αυτά μέσα σου. Γύρω σου, το χάδι της φύσης· σου γλείφει το κορμί της υποστάσεως. Εγώ όμως, μεγαλωμένος στις πόλεις, με πτυχία τεχνολογίας, με δέρμα μεταλλαγμένο, με σώμα ψεύτικο, δεν ξέρω τη γλώσσα της. Αυτή μου μιλάει, αλλά εγώ δεν την καταλαβαίνω. Δεν ξέρω τους τρόπους της. Αγνοώ τα μυστικά της. Είναι σαν να μου μιλάει κάποιος σε πολύ μουσική γλώσσα, που όμως εγώ αγνοώ τις λέξεις της. Απολαμβάνω τό άκουσμα· χάνω όμως το νόημα.

Μέσα στην ησυχία μου, ακούω ένα απότομο κτύπο στην πόρτα. Μια ξερή αλλά γνώριμη φωνή σαν κάργια μου λύνει την απορία. Ο τόνος της έχει μια ιδιάζουσα γλυκύτητα. Είναι ο δάσκαλός μου στο μάθημα της φύσης, ο ευκαιριακός επισκέπτης μου, που η άκομψη εξωτερικά παρουσία του δεν διαταρράσσει καθόλου την άκρα ησυχία. Είναι ο π. Δομέτιος, αυτός που έτρωγε τις φλούδες των κρεμμυδιών σαν να μασούσε ξεροψημένη πέτσα από αρνάκι και κοτόπουλο -τις έτρωγε μάλιστα με λεμόνι και ρίγανη...
Κατεβαίνω να του ανοίξω. Ακούω το απότομο σύρσιμο της κάσας. Δεν χάνει λεπτό. Έχει αρχίσει να κόβει χόρτα. Του ανοίγω την πόρτα. Με λιώνει αυτό το αθώο, ακατέργαστο χαμόγελό του. Αυτόν δεν τον ακούμπησε ο εικοστός αιώνας. Δεν πρόκειται να τον αλλάξει ούτε ο εικοστός πρώτος. Δεν αλλάζει με τίποτα. Στον δρόμο τον έπιασε μια ξαφνική μπόρα και τον έκανε παπί. Το συμβάν δεν τον ενοχλεί. Τον κοιτάζω καλά: στάζει ολόκληρος. Κι από τα μουστάκια και τα γένεια του τρέχουν νερά.
«Ωραίο πράγμα η βροχή! Τι ωραία που τά 'χει κάνει ο Θεός!» (τίποτα δεν τονίζεται

στη λήγουσα).
Ούτε η ενόχληση δεν τον ενοχλεί. Απολαμβάνει τα πάντα. Αν όμως τον βάλεις μέσα σ' ένα σαλόνι θα μπερδέψει τον καναπέ με το τραπεζάκι. Κάθεται πιο βολικά στις πέτρες και τα χώματα παρά στις πολυθρόνες - εκεί ζορίζεται. Περπατάει πιο άνετα στα κακοτράχαλα μονοπάτια παρά στους δρόμους και τους διαδρόμους των κτηρίων. Είναι φίλος με τη φύση. Όχι μόνο με τα λουλούδια αλλά και με τα αγκάθια. Όχι μόνο με τα οπωροφόρα δένδρα αλλά και με τα πουρνάρια. Όχι μόνο με τα κατοικίδια ζώα αλλά και με τα άγρια θηρία, τα φίδια και τους σκορπιούς. Όχι μόνο με την ήρεμη φύση και τις λιακάδες αλλά και με τα ακραία καιρικά φαινόμενα (ισχυρούς ανέμους, δυνατές βροχές, έντονες χιονοπτώσεις).
«*Αινείτε τον Κύριον εκ της γης δράκοντες και πάσαι άβυσσοι. Πυρ, χάλαζα, χιών, κρύσταλλος, πνεύμα καταιγίδος, τα ποιούντα τον λόγον αυτού. Τα θηρία και πάντα τα κτήνη, ερπετά και πετεινά πτερωτά*». Όλα ποιούν τον λόγον Αυτού. Ξέρει ακόμα και τις φωλιές των φιδιών. Τα σκοτώνει μόνο από υπακοή. Έτσι είπε ο επίτροπος. Δεν καταλαβαίνει το γιατί, κατανοεί όμως την υπακοή.
Μπαίνει μέσα στο καλυβάκι μου. Μοσχοβολά τριμμένο χόρτο και βρεγμένο χώμα. Προσκυνάει στο εκκλησάκι με κατάνυξη και αγία οικειότητα. Αυτοί είναι οι τόποι του. Τον βάζω να καθίσει.
«Τί να σου προσφέρω;».
Είναι και λίγο δύσκολος: τρώει μόνο ό,τι παράγει ο τόπος και η εποχή. Διαφωνεί με την εισαγωγή της μπανάνας στην Ελλάδα. Αυτές τρώγονται μόνο στην Αφρική. Εκεί είναι νόστιμες. Εδώ έχουν παράξενη γεύση. Το πορτοκάλι το καταβροχθίζει με τις φλούδες.
«Λίγο καφέ έχεις; Να είναι όμως ελληνικός», μου λέει.
«Ελληνικός στον τρόπο θα είναι. Στην προέλευση όμως;» του απαντώ πειραχτικά.
«Μη μου χαλάς τον λογκίσμο. Αφού έπιναν και οι ασκητές και ο γερο-Ιωσήφ, ο παπα-Εφραίμ, είναι σίγουρα ελληνικός».
Του φτιάχνω τον καφέ. Βγάζει από την τσέπη του μια ανοιγμένη κουκουνάρα-από κάπου τη μάζεψε. Στο τραπέζι υπάρχει ένα ξυπνητήρι Casio. Τα βάζει δίπλα-δίπλα και γεμάτος χαρά ριψοκινδυνεύει, με εκπληκτική όμως άνεση, τη σύγκριση:
«Για δες, πάτερ. Ποιό είναι πιο όμορφο η κουκουνάρα του Θεού ή το ξυπνητήρι του εργοστασίου; Τι ωραία που τά 'χει κάνει ο Θεός! Δεν σου λέω για τα λουλουντάκια που θα τα ζήλευε κι ο Σολομών στη δόξα του. Κοίτα αυτή την πεσμένη κουκουνάρα. Αυτή είναι η φύση. Αυτός είναι ο Θέος».
«Πάτερ μου, μοιάζεις με κούτσουρο και ανθισμένη αμυγδαλιά», του λέω, «τέτοια είναι η ομορφιά σου».
Του άρεσε η σύγκριση. Αρχίζει να μιλάει για τα δένδρα που ανθίζουν. Η βερικοκιά δίπλα στο παρεκκλήσι έχει δεκαεννέα λουλούδια. Η άλλη δίπλα στη στέρνα θα δώσει τρεις περίπου τενεκέδες βερίκοκα. Η μανταρινιά κάτω από τη μάντρα τελικά θα αντέξει.
Ανοίγει τους ντορβάδες του. Βγάζει μια εικόνα. Είναι του αγίου... Ωκεανού -όλο τέτοιους αγίους βρίσκει.

«Εδώ ταιριάζει αυτός ο Άγιος», μου λέει και αναφέρει λίγα από τη ζωή του.
Σήμερα με έπεισε να βγούμε παραέξω. Είναι ο πρώτος μου περίπατος, μετά από τόσα χρόνια στην περιοχή. Ο άνθρωπος ήταν στον κόσμο του γεμάτος δοξολογία, ευτυχία, καλοσύνη, ευγένεια. Όλα όμως διαφορετικά απ' όπως τα γνωρίζουμε. Τη φύση την αγαπά αλλά όχι ειδωλολατρικά. Με προτρέπει να πάμε να ψάξουμε για ένα σπήλαιο όπου μάλλον έζησαν στο παρελθόν ασκητές.
«Εσύ πήγαινε από αυτό το μονοπάτι. Εγώ έρχομαι από τον δρόμο των γουρουνιών», λέει και χάνεται στα βάτα.
Εγώ χάθηκα στο μονοπάτι υστέρα από λίγα μέτρα. Αποφάσισα να επιστρέψω. Σε μια γωνιά βρίσκω τα άρβυλά του και τις κάλτσες. Ύστερα από λίγη ώρα τον φωνάζω. Μέσα από το ρουμάνι ακούγεται μια φωνή:
«Έρχομαι. Με πειράζει ο λογκίσμος».
«Καλά ξυπόλυτος πήγες;».
«Ο γερο-Ιωσήφ και ο γερο-Αρσένιος σαράντα χρόνια ξυπόλυτοι περπατούσαν στο Άγιον Όρος. Αλλά μάλλον θα είχαν ευλογκία. Εγώ όμως έρχομαι να βάλω τα παπούτσια μου. Έχω καιρό να πλύνω τα πόντια μου και φοβάμαι ότι λερώνω τη φύση».
«Καλά, τα παπούτσια σου δεν την λερώνουν;».
«Αυτά είναι καθαρά. Τα έχει καθαρίσει η ίδια. Δεν υπάρχει τίποτε βρώμικο εδώ».
Άρχισαν τα κοτσύφια; Ήλθαν τα χελιδώνια; Άνθισαν τα σπαρτά; Αυτά είναι οι φίλοι του που δοξάζουν τον Κύριο, είναι αθώα και φυσικά... δεν αμαρτάνουν. Είναι ταπεινά γιατί σέρνονται στη γη (τα γουρούνια), υπομονετικά γιατί τα φορτώνουμε και δεν μιλούν (μουλάρια), εργατικά γιατί ασταμάτητα δουλεύουν (τα μυρμήγκια), γεμάτα χαρά και δοξολογία στον Θεό γιατί διαρκώς τον υμνούν (τα πουλάκια), αν και κάνουν και καμιά παιδική ζημιά - κουτσουλιές, ροκανίσματα, χαλάνε τους κήπους (τα ποντίκια).
Το κοινόβιο της φύσης έχει τους καλύτερους μοναχούς. Είναι οι καλύτεροι στην άσκηση, στην υπακοή και στη σιωπή. Η φύση είναι η καλύτερη θεολογική σχολή και προκαλεί «πολλή ντοξολογκία».
Ακόμη κι η παγωνιά είναι μεγάλη ευλογία, γιατί φιλάνθρωπα ξεκουράζει τα δένδρα από το βάρος των καρπών. Είναι και ένας πειρασμός για να μην υπερηφανεύονται από την πλούσια καρποφορία. «Ντεν είναι το ίντιο, πάτερ και με τους καλόγκερους;»
«Όταν σου καταστρέφουν τους κήπους δεν στενοχωριέσαι;».
«Εγκώ χαίρομαι. Περιμένω τη ζημιά τους σαν ευχάριστη επίσκεψη. Πάντα βάζω περισσότερες ρίζες για να βρουν κι αυτά το μερίδιό τους. Απλά ντεν ξέρουν από καλούς τρόπους. Ευτυχώς ντεν τους χάλασε ο λογκίσμος».
«Καλά δεν τους φτάνει ολόκληρη η φύση, πρέπει να έλθουν και στον κήπο σου;».
«Τα παιντιά στην Αθήνα τρώνε μόνο στο σπίτι τους; Ντεν πηγκαίνουνε στα Goodies; Έτσι και τα παιντιά της φύσης προτιμούν κάπου-κάπου την... καντίνα».
Η τεχνολογία έκανε τη φύση εχθρό μας και αντίπαλο. Πρώτον την αγρίεψε και αντιδρά πιο έντονα. Δεύτερον, δεν την αγαπάμε σαν μάνα μας, αλλά την προτιμάμε σαν υπηρέτη μας. Αντί να μαθαίνουμε από αυτήν προσπαθούμε με το μαστίγιο να την

αλλάξουμε. Αυτή όμως είναι πολύ γριά και ξεροκέφαλη. Δεν αλλάζει. Αντίθετα θυμώνει και εκδικείται. Γι' αυτό κι εμείς τη βλέπουμε σαν αντίπαλο. Δεν ξέρουμε τη συμπεριφορά της- αγνοούμε τα μυστήριά της. Δεν τη σεβόμαστε· τη φοβόμαστε.
Φίλοι μας τώρα είναι η τεχνολογία, τα λιπάσματα, οι μηχανές, η βιασύνη και η ευκολία. Δεν αφήνουμε ούτε τον χρόνο να κάνει τη δουλειά του. Ζορίζουμε τα δένδρα να καρποφορήσουν, τα φαγητά να μαγειρευτούν, τα διακονήματά μας για να κάνουμε δήθεν προσευχή, την προσευχή μας γιατί είμαστε κουρασμένοι. Όλα βιαστικά. Όπου δεν μπαίνει το αλάτι του χρόνου και της υπομονής δεν τρώγεται το φαγητό της ζωής.

(Από το βιβλίο: Νικολάου, Μητροπολίτου Μεσογαίας και Λαυρεωτικής, *Φωνή αύρας λεπτής...*, εκδ. Εν πλω, Αθήνα 2006, σσ. 109-116.)

(Πηγή: «Παρακαταθήκη», τ. 60)